

VAATCHIRURGIE

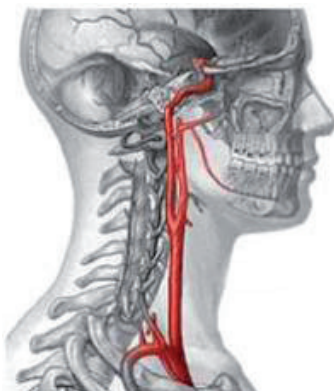
VERNAUWDE HALSSLAGADER

(ARTERIA CAROTIS)

Er is bij u sprake van een vernauwde halsslagader (arteria carotis). In deze folder kunt u meer lezen over deze aandoening en over de operatieve behandeling hiervan in het Jeroen Bosch Ziekenhuis. Het betreft algemene informatie. Voor u persoonlijk kan de situatie anders zijn dan in deze folder wordt beschreven.

Wat is een vernauwing in de halsslagader?

In de hals liggen vier halsslagaders: twee grote halsslagaders langs het strottenhoofd en twee kleinere halsslagaders meer achter in de hals gelegen, langs de wervelkolom. De vier halsslagaders zorgen voor voldoende bloedtoevoer naar de hersenen. Als een - of zelfs meerdere - van de vier halsslagaders - uitvalt, kunnen de overgebleven halsslagaders de bloedtoevoer naar de hersenen blijven garanderen.

De twee grote halsslagaders komen vlak boven het hart uit de grote lichaamsslagader (aorta). Ze voorzien het gezicht en de hersenen van zuurstofrijk bloed. Vooral in deze halsslagaders komen bij veel mensen vernauwingen voor.

Vernauwingen van slagaders ontstaan door slagaderverkalking (atherosclerose). Op bepaalde plaatsen in de slagader, vaak waar de gladde binnenwand beschadigd is, gaan witte bloedcellen en vetachtige stoffen (waaronder cholesteroldeeltjes), in en op de vaatwand vastzitten. Dit wordt een plaque genoemd. Op deze plaque ontstaan bloedstolseltjes die uit bloedplaatjes bestaan.

Doordat de plaque naar binnen aangroeit, neemt deze steeds meer plaats in en vernauwt dus de slagader. Er kan dan minder bloed doorheen. Bovendien kunnen de bloedstolsels losschieten en door de bloedstroom meegevoerd worden. De stol-

sels kunnen spontaan uit elkaar vallen en oplossen óf ze blijven ergens in het bloedvat steken en sluiten de bloedtoevoer af. We spreken dan van een beroerte of een infarct.

Hoe snel slagaderverkalking zich ontwikkelt, hangt af van de natuurlijke veroudering van het lichaam en van de aanwezigheid van risicofactoren. Deze risicofactoren zijn:

- ouderdom
- geslacht
- roken
- hoge bloeddruk
- weinig lichaamsbeweging
- hoog cholesterol
- gebruik van teveel alcohol
- hartziekte
- vaatziekte op een andere plaats in uw lichaam
- diabetes mellitus (suikerziekte)
- hoog homocysteïnegehalte in het bloed
- erfelijke aanleg

Sommige van deze factoren hebt u zelf in de hand, zoals roken, lichaamsbeweging en alcoholgebruik. Aan andere factoren, zoals ouderdom en erfelijke aanleg, kunt u weinig veranderen. Vaak kennen we ook nog niet precies het verband met het ontstaan van slagaderverkalking.

Hoe wordt de diagnose gesteld?

Vaak wordt een vernauwing in de halsslagader vastgesteld tijdens een onderzoek of nadat iemand een kleine beroerte of een TIA heeft gehad. We spreken van een TIA of een kleine beroerte als de bloedstroom naar de hersenen tijdelijk is verstoord. Vrijwel altijd is dat het gevolg van een bloedstolsel in een bloedvat in de hersenen. Zulke bloedstolsels kunnen afkomstig zijn van een vernauwing in een van de halsslagaders. Als er inderdaad zo'n vernauwing zit, zou u door een losgeschoten bloedstolsel opnieuw een TIA of een zwaardere beroerte (een herseninfarct) kunnen krijgen. Een vernauwing in de halsslagader vraagt dus om een zorgvuldige behandeling.

Een vernauwing aan een slagader leidt op zichzelf niet tot een TIA of beroerte. Maar als er een bloedstolsel losschiet uit de vernauwing, kan dat stolsel in de bloedsomloop van de hersenen terechtkomen en daar een infarct veroorzaken.

Welke behandeling is mogelijk?

Een vernauwde halsslagader kan behandeld worden met medicijnen, een operatie, of een dotterbehandeling waarbij een zogenaamde 'stent' in de slagader wordt geplaatst. Wat voor u de beste behandeling is, hangt af van de ernst van de vernauwing en uw lichamelijke conditie. Uw vaatchirurg zal dit met u bespreken.

Als u een ernstige vernauwing (van ongeveer 70% of meer) hebt én een TIA of beroerte hebt meegemaakt, adviseert uw arts meestal een operatie. Als de halsslagader is afgesloten (dus al helemaal dicht zit), is een operatie niet meer zinvol.

De keuze om iemand wel of niet te opereren, moet heel goed overwogen worden. De operatie aan de halsslagader kan namelijk een beroerte veroorzaken, terwijl hij juist bedoeld is om een beroerte te voorkomen. Rond de operatie is er een kans van 0 - 3% op een beroerte. Door niet te opereren, lopen patiënten 30 tot 50% kans op een beroerte binnen vijf jaar.

Vorbereiding op een operatie PreOperatieve Screening (POS)

Om u goed en veilig voor te bereiden op de operatie, bezoekt u enige tijd voor de operatie de afdeling PreOperatieve Screening (POS). U krijgt hiervoor een afspraak. Op de POS heeft u een gesprek met een intakeverpleegkundige en een anesthesioloog. Ook krijgt u een kort lichamenlijk onderzoek. Zie voor meer informatie de folder 'Anesthesie'.

Hoe verloopt de operatie?

Bij de halsslagaderoperatie (carotis-endarteriëctomie) haalt de vaatchirurg de binnenste laag van de vaatwand - waar de plaque zit - weg. De operatie wordt meestal uitgevoerd onder onder algehele narcose en soms onder plaatselijke verdoving.

Meestal bevindt de vernauwing zich op de plaats waar de halsslagader zich splitst. De vaatchirurg maakt bij deze operatie een snede ergens op de lijn van de kaakhoek (het oorleltje), richting het sleutelbeen. De wond geneest doorgaans mooi en het litteken zal na verloop van tijd grotendeels verdwijnen.

Bij deze operatie is het nodig om de vernauwde halsslagader even af te klemmen. Voor de hersenen is het van belang dat dit zo kort mogelijk duurt, want na enige minuten kan er zuurstoftekort ontstaan. Of dit gebeurt, hangt af van de vraag of het bloed via de andere slagaders in de hals gemakkelijk naar alle hersenslagaders kan stromen. Men onderzoekt daarom tijdens de operatie met een EEG (pijnloos hersenfunctieonderzoek) en soms ook met een Doppler-apparaat of de bloedcirculatie in de hersenen voldoende is. Als u onder plaatselijke verdoving wordt geopereerd, krijgt u tijdens de operatie regelmatig de opdracht om met bijvoorbeeld de hand een opdracht uit te voeren (bijvoorbeeld knijpen in iets).

Als blijkt dat de bloedtoevoer naar de hersenen tijdens het afklemmen van de halsslagader onvoldoende is, herstelt de chirurg dit zo snel mogelijk door tijdelijk een shunt te plaatsen. Een shunt is een plastic buisje waarmee het bloed omgeleid wordt, terwijl de chirurg het opengeknipte stukje bloedvat waarin de plaque zit, behandelt.

Na de operatie wordt de opening in de halsslagader meestal gesloten met behulp van een zogenaamde patch. Dit is een stukje kunststof of een stukje vaatwand van een ader uit het been. Zodoende is de slagader ter plaatse wijder dan hij voor de ingreep was.

Wat zijn de risico's?

Geen enkele operatie is zonder risico's. Zo zijn er ook bij deze operatie complicaties mogelijk, die eigenlijk bij alle operaties kunnen voorkomen, zoals een wondinfectie, hartinfarct, longontsteking, trombose of longembolie (een stolsel in de bloedvaten in de longen).

Daarnaast zijn er nog een paar complicaties die specifiek bij deze operatie kunnen optreden:

Tijdens of vlak na de operatie kunnen er stolsels losraken die een beroerte kunnen veroorzaken. De kans hierop is klein (0 tot 3%). Aangezien deze operatie juist wordt uitgevoerd om een beroerte te voorkomen, is dit een ernstige complicatie. Om uw hersenen in de gaten te houden wordt tijdens de operatie continu een elektroencephalografie (EEG) gemaakt. Ook is het zo dat mensen met een vernauwing in de halsslagader vaak vernauwingen in de kransslagaders van het hart hebben. Zij kunnen

tijdens de operatie een hartinfarct krijgen. Vanwege deze risico's is er een kleine kans op overlijden.

Omdat u aan de bloedvaten wordt geopereerd en bloedverdünnende medicijnen krijgt toegediend tijdens de operatie, bestaat er een verhoogde kans op een bloeding na de operatie. In dat geval is het soms nodig terug te gaan naar de operatiekamer om de bloeding te stelpen. Behalve deze tweede operatie heeft dit geen nadelige gevolgen.

Minder ernstige, maar toch vervelende complicaties kunnen optreden wanneer er tijdens de operatie zenuwen in het operatiegebied worden beschadigd. Slikstoornissen of problemen aan de stemband (heesheid) kunnen daarvan het gevolg zijn. Ook is het mogelijk dat u na de operatie last hebt van een doof gevoel of tintelingen van de oorlel of het gebied van kaak en mondhoek. Dit komt doordat het bijna onvermijdbaar is dat de chirurg, om de halsslagader te bereiken, tijdens de operatie een zenuwtakje door moet snijden. Dit zenuwtakje verzorgt het gevoel van een stukje van de kin. Na de operatie voelt een deel van de kin aan de geopereerde zijde 'doof' aan, zoals een tandartsverdooving. Na verloop van tijd verdwijnt dit gevoel.

Na de operatie kan de bloeddruk tijdelijk verhoogd zijn en hebt u medicijnen nodig om de bloeddruk te verlagen. Bij een verhoogde bloeddruk na een carotis-endarteriëctomie bestaat een kleine kans op het optreden van een hersenbloeding. Dit kan reden zijn om u na de operatie enige tijd in het ziekenhuis opgenomen te houden.

Wat gebeurt er na de operatie?

De meeste patiënten herstellen na deze operatie heel snel. Na twee tot vier dagen kunt u het ziekenhuis verlaten. De snede in de hals geneest doorgaans mooi, meestal is het litteken naderhand nauwelijks zichtbaar.

U krijgt bij ontslag zo nodig een recept mee voor Ascal of Clopidrogel. U blijft dit thuis gebruiken om de bloeddoorstroming naar de hersenen optimaal te garanderen. Na de operatie kan uw bloeddruk tijdelijk verhoogd zijn. U krijgt dan bloeddrukverlagende medicijnen voorgeschreven. Voor, rond en na de behandeling krijgt u een medicijn voorgeschreven om te voorkomen dat er stolseltjes in het bloed ontstaan.

Als dat nodig is worden de hechtingen één tot twee weken na de operatie verwijderd. Drie maanden na de operatie komt u naar de polikliniek Chirurgie voor controle. Een afspraak hiervoor krijgt u mee bij ontslag. Voordat u bij de vaatchirurg komt krijgt u een duplexonderzoek van de halsvaten. De vaatchirurg kan de halsslagaders dan goed beoordelen. Na een jaar wordt deze poliklinische controle herhaald. Daarna blijft u onder jaarlijkse controle van de vaatchirurg.

Het duurt enkele weken voor uw hals er weer normaal uitziet en minder gevoelig wordt. Dat geldt ook voor de wond in het been als men daar een stukje ader voor de patch heeft weggehaald. Het bewegen van uw lichaam en het afzetten met de armen bij het zitten en liggen kan pijnlijk zijn, maar de halsslagader zelf ondervindt daar geen hinder van.

Het herstel thuis

Na ontslag uit het ziekenhuis kunt u uw dagelijkse activiteiten weer opbouwen. Bespreek met uw arts wanneer u uw werk weer kunt hervatten. De wond in uw hals kan nog wat dik zijn. Dit herstelt vanzelf. Als de wond plotseling dik wordt, moet u meteen uw huisarts of het ziekenhuis waarschuwen.

Afspraak MultiVasC

Door de operatie is de aderverkalking (atherosclerose), die ook in de andere bloedvaten voorkomt, niet gestopt! Het is dan ook verstandig om te zorgen dat de atherosclerose zo min mogelijk toeneemt. Dit doet u door de risicofactoren hiervoor zo klein mogelijk te maken: stoppen met roken, hoge bloeddruk en diabetes behandelen, dieet, cholesterol verlagende medicijnen. Soms is het nodig dat u eenmalig de polikliniek MultiVasC bezoekt voor adviezen en begeleiding wat dit betreft.

Vaatkeurmerk

De vaatchirurgen van het Jeroen Bosch Ziekenhuis hebben het Vaatkeurmerk van de Hart&Vaatgroep. Zowel landelijk als regionaal richt de Hart&Vaatgroep zich op informatievoorziening, lotgenotencontact, leefstijlmanagement en collectieve belangenbehartiging. Het Jeroen Bosch Ziekenhuis voldoet aan alle criteria waaraan goede vaatzorg in een ziekenhuis volgens de vereniging hoort te voldoen. Zie ook: www.harten-vaatgroep.nl

Heeft u nog vragen?

Stel uw vragen gerust aan uw behandelend arts of huisarts. Bij vragen of problemen kunt u tijdens kantooruren (tussen 8.30 - 17.00 uur) contact opnemen met de polikliniek Vaatchirurgie, telefoonnummer (073) 553 86 45.

Bij dringende vragen of problemen buiten kantooruren belt u met de verpleegafdeling Chirurgie, telefoonnummer (073) 553 20 31.

Kijk voor meer informatie over chirurgische behandelingen in het Jeroen Bosch Ziekenhuis op www.jbz.nl/chirurgie